

Vergadering Afnemersraad MiDaS
Dinsdag 19 april 2016 9.30-11.30 uur
Locatie: O&BI, Gemeente Rotterdam

Aanwezig:

Paul de Graaf (O&BI Rotterdam)
Bas van der Klaauw (VU)
MARIKE Knoef (Netspar)
Magdaleen de Schepper (MinSZW)
Ineke Stoop (SCP, voorzitter)
Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum)
Bas ter Weel (CPB)
Ruben Dood (hoofd Centrum voor Beleidsstatistiek)
Ruurd Schoonhoven (Relatiebeheerder MiDaS, secretaris)

Verhinderd:

Dirk Jan Griffioen (RIVM)
Kees Leidelmeijer (RIGO)
Bob van Waveren (Regioplan)

Agenda:

1. Opening, vaststellen agenda
(*Verlag vergadering 2 november 2015 is al vastgesteld en op de website geplaatst*)
2. Jaaroverzicht 2015
3. Stand van zaken en demo Wiki
4. Taakstelling CBS
5. Overige mededelingen
6. Actiepunten vorige vergadering
7. Rondvraag en sluiting

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Jaaroverzicht 2015

Ruben Dood geeft een overzicht van de omvang van de dienstverlening in 2015. Het aantal nieuw gestarte projecten schommelt al enkele jaren tussen 110 en 120. Het totaal aantal in een jaar actieve projecten neemt echter elk jaar toe, tot 347 in 2015. Dit hangt samen met de toenemende looptijd van de projecten. Alle overige belangrijke indicatoren stijgen eveneens al jaren achtereen. De belangrijkste cijfers voor 2015:

- 347 actieve projecten
- 114 nieuw opgestarte projecten
- 609 unieke actieve onderzoekers
- 143 nieuw geregistreerde onderzoekers
- 113 actieve instellingen (faculteiten van universiteiten apart geregistreerd)
- 773 on-site reserveringen
- 953 outputs
- 123 RA-pc's (waarvan 15 buitenland)
- 1574 nieuw opgeleverde databestanden
- 3140 totaal beschikbare catalogusbestanden

Naar aanleiding van de discussie over internationaal gebruik van microdata noemt Ruben Dood een lopende verkenning met de Nordic Countries en het vervolgproject van Data Without Boundaries, beide in het kader van Horizon 2020.

Magdaleen de Schepper vraagt naar de ontwikkelingen ten aanzien van outputcontroles. Ruben Dood meldt dat de discussie intern CBS nog niet is afgerond. Ilonca Vaartjes vraagt om een beter overzicht van beschikbare bestanden op de website, en Paul de Graaf naar de zin van opnemen van een apart

thema SSB bestanden. Op verzoek van de raad komen deze verschillende punten terug op de agenda van de volgende vergadering.

3. Stand van zaken en demo Wiki

Ruurd Schoonhoven geeft een korte demonstratie van de Wiki-CBS-Microdata. De site is sinds enkele maanden in de lucht maar wordt nog weinig gebruikt en daarmee samenhangend ook nog weinig gevuld. CBS heeft gekozen voor een login procedure met wachtwoord om te voorkomen dat wanneer onderzoekers onbedoeld vertrouwelijke informatie op de wiki zetten dit direct tot een datalek leidt. CBS vraagt de afnemersraad mee te denken om het gebruik te stimuleren. De volgende suggesties worden gedaan:

- Stuur alle gebruikers login codes in plaats van op aanvraag.
- Neem per bestand een lijst/link op met publicaties waarvoor dat bestand gebruikt is (plus de link naar het overzicht van projecten die het bestand gebruiken).
- CBS kan zelf vast een aantal syntaxen plaatsen, in ieder geval degene die nu al incidenteel aan onderzoekers worden toegestuurd.
- Plaats het antwoord op vragen van gebruikers zo veel mogelijk op de wiki en stimuleer gebruikers dat ook te doen.

Een punt van discussie is welke (aanvullende) informatie over bestanden op de wiki of in de documentatie thuishoort.

4. Taakstelling CBS

CBS heeft een aanzienlijke bezuiniging opgelegd gekregen in het kader van Rutte II. Deze bezuiniging is niet met efficiencyverbetering te realiseren. Daarom lijkt waarschijnlijk dat het CBS een aantal niet-verplichte statistieken zal moeten beëindigen. Dat zou uiteraard ook consequenties hebben voor de daaraan gerelateerde microdata bestanden. Een lijst van niet-verplichte statistieken is voorgelegd aan gebruikers, met name de departementen, met daarbij de vraag of zij bereid zijn bij te dragen in de kosten voor continuering van deze statistieken. De uitkomst van dit traject is echter onzeker. Het is niet uitgesloten dat ook aan gebruikers van microdata een bijdrage wordt gevraagd, wat zou kunnen leiden tot een (beperkte) verhoging van de tarieven.

Vanuit de raad komen enkele vragen over achtergronden en het verloop van het proces tot nu toe. Diverse leden benadrukken dat er sprake is van een zorgelijke situatie in een tijd waarin beschikbaarheid en ontsluiting van data van groot maatschappelijk belang wordt geacht. Juist CBS heeft daarin hoogwaardige expertise opgebouwd. Omdat CBS een aantal diensten aan de onderzoeksweld niet meer zal kunnen verlenen, is het risico reëel dat hier een besparing op korte termijn leidt tot een onevenredig grote terugslag op de langere termijn. Het gaat daarbij zowel om wetenschappelijk onderzoek als om beleidsonderzoek door of in opdracht van verschillende overheden. De voorzitter stelt de vraag wat de afnemersraad in deze situatie zinvol kan doen om namens de gebruikersgemeenschap. De raad komt tot de conclusie dat het opportuun is hierover als afnemersraad een brief te richten aan de Minister van Economische Zaken. De voorzitter zal op korte termijn zorgen voor een concept en dat aan de leden voorleggen.

5. Overige mededelingen

a) Nationale Dataïnfrastructuur Sociale Wetenschappen (NDSW).

Sinds de bespreking van dit onderwerp op de vorige vergadering is het plan op een aantal punten bijgesteld. Het bijgestelde plan is begin december ingediend bij NWO voor plaatsing op de 'roadmap' van grote wetenschappelijke investeringen. Indien het plan daarvoor wordt geaccepteerd mag het gaan werven voor substantiële funding voor de komende 5 jaar. Het aangepaste plan (b)lijkt bij universiteiten op steun te kunnen rekenen. NWO hoopt een startbudget vrij te kunnen maken en rond komende zomer een kick-off voor NDSW te organiseren. De deelnemers bepalen vervolgens zelf waaraan de middelen zullen worden besteed. Prioriteit voor CBS is subsidiëring van microdata-projecten van deelnemende universiteiten en een bijdrage aan het realiseren van Engelstalige documentatie.

b) Personele zaken Microdata Services

Voor de twee (van de vijf) relatiebeheerders die het afgelopen half jaar een functie elders in het CBS hebben aanvaard is opvolging gevonden; wegens de grote werkdruk is bovendien een zesde relatiebeheerder aangetrokken. Ook in de back-office zijn enkele personele wijzigingen opgetreden. Inwerken van de nieuwe collega's heeft de volle aandacht.

c) Tariefstructuur

Bij de aanpassing van de tariefstructuur per 1-1-2015 is met de raad afgestemd dat de op dat moment lopende projecten in beginsel zouden blijven vallen onder de structuur waaronder zij gestart waren, en dat op 1-1-2017 de dan nog resterende 'oude' projecten ook zullen worden overgezet. Komende zomer zal aan projectleiders van deze projecten bericht worden gestuurd over de consequenties hiervan voor de kosten van hun projecten. Volgens de stand van maart 2016 zijn nog ongeveer 150 van de 270 lopende projecten actief onder de oude tariefstructuur.

d) Wijziging mailadres en vernieuwing website

Gezien de toegenomen schaalgrootte van de afdelingen 'CBS op maat' en 'Microdata Services' zal niet langer met een gemeenschappelijk mailadres worden gewerkt. Voor Microdata Services komt op korte termijn een nieuw adres microdata@cbs.nl beschikbaar. Mails aan het oude adres cvb@cbs.nl zullen uiteraard nog geruime tijd worden doorgeleid. Deze verandering gaat samen met een nieuw vormgegeven website, zowel van CBS centraal als van Microdata Services. CBS ontvangt hierover graag feedback van gebruikers.

e) Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS)

Onderdeel van het regeerakkoord/kabinetsbeleid is het verminderen van het aantal ZBO's. Inmiddels heeft de Tweede Kamer een wetsvoorstel aangenomen waarbij de CCS (in huidige vorm zelf ook een ZBO) wordt opgeheven. Daarvoor in de plaats komt een adviesorgaan met meer beperkte opdracht. De formeel-juridische situatie rond CCS-machtigingen zal daardoor veranderen, maar in praktische zin zal naar verwachting de situatie voor microdata gebruikers grotendeels hetzelfde blijven: toestemming moet onveranderd aangevraagd worden bij de DG van CBS. Die is voor zijn besluit dan niet afhankelijk van de CCS maar zal dat baseren op advies van de juridische/beleidsafdeling van CBS.

f) Engelstalige documentatie

De vraag om Engelstalige documentatie neemt toe met steeds meer niet-Nederlandse onderzoekers met name bij universiteiten en toenemend gebruik door buitenlandse universiteiten. CBS tracht een kostenraming te maken voor vertaling van documentatie voor de meest gebruikte bestanden. Naar financiering wordt gezocht CBS-intern, via NWO-NDSW en eventuele externe/buitenlandse sponsors. Vanuit de raad wordt bepleit onderzoekers die al Engelse vertalingen gemaakt hebben te vragen die op de wiki te plaatsen.

6. Actiepunten vorige vergadering

- communiceren van de mogelijkheid tot tijdelijk gebruik van een zware server (Ruben Dood): Gebleken is dat hier zoveel belangstelling voor bestaat dat geen actieve reclame wordt gemaakt. Versterking van rekenkracht in algemene zin is daarnaast wel een concreet actiepunt binnen Midas.

Rondvraag: geen

Actiepunten

- agendapunten voor de volgende vergadering:

- 1) internationale samenwerking met de Nordic Countries en vervolg DWB,
- 2) vindbaarheid/doorzoekbaarheid bestandeninformatie op de website,
- 3) stand van zaken rond nieuwe vorm van outputcontroles